

Alliberem l'ordinador

La cooperació fa realitat el somni

A la secció *Arguments* (p. 4) hi expliquem la diferència tan gran que hi ha entre la filosofia del programari lliure i la del privatiu. Aquí donem algunes indicacions per passar-nos als programes lliures.

“Alliberant” l'ordinador ens en podem servir gràcies a milers de persones mogudes més per l'ànim de proporcionar-nos bones eines que pel lucre. Una sensació ben especial.

PER SABER-NE MÉS

Programes lliures per a Windows:
www.cdlibre.org.
Programes en català, molts d'ells lliures:
www.softcatala.org.
Manuals senzills per a alguns programes lliures d'ús comú: www.bcn.cat/canalconeixement > Documents.
Pàgina oficial de Linux: www.linux.org.
Linux en català: www.gnulinux.cat, www.caliu.cat.

► PROGRAMARI LLIURE SOBRE WINDOWS

Un primer pas per anar-nos “alliberant” és fer servir programes lliures sobre MacOS o Windows i, durant un temps, provar-los sense desinstal·lar els privatis. A la taula hi ha una llista força llarga d'equivalències; al web de cadascun hi sol haver explicacions suficients perquè els pugui instal·lar un usuari qualsevol. L'aparença i ús dels programes és molt semblant al dels privatis. Abans de fer el canvi, hem de comprovar si el programa al qual ens volem passar reconeix o pot importar el format de documents que usem actualment.

Els d'ús més comú serien els següents, tots es poden baixar gratuïtament i tenen versió en català:

OpenOffice L'equivalent lliure als programes Office. Hi ha alguna diferència en les prestacions, per exemple en una taula les files o columnes no es poden moure de lloc, les macros s'han de convertir, les bases de dades s'han d'importar i no s'hi poden fer les mateixes operacions. A canvi, algunes coses les fa més còmodament. Les pàgines d'ajuda són molt més aclaridores que les d'Office.

OpenOffice usa formats oberts de documents. També pot llegir i escriure amb els formats d'Office, si bé resulta incòmode guardar els documents en aquests formats per compartir-los amb la gent que no té OpenOffice. És molt bona cosa animar la gent amb qui treballem habitualment a instal·lar programes lliures per anar-nos alliberant dels formats secrets.

Firefox El navegador lliure més usat. No podem accedir a pàgines que estan programades per veure's només amb l'Internet Explorer (n'hi ha molt poques).

Thunderbird, Evolution Gestors de correu electrònic. Poden importar els

missatges i la llibreta d'adreces des de l'Outlook (si hi tenim molts missatges trigarà una estona).

SISTEMA OPERATIU LINUX

El sistema operatiu és el programari que fa funcionar tot l'ordinador, i per tant el més delicat. El sistema lliure més estès és el Linux, del qual n'hi ha un munt de distribucions (mig miler), totes amb una àmplia col·lecció de programes d'ús comú i la possibilitat d'afegir-ne i treure'n sempre que vulguem via internet.

Avui *migrar* a Linux ja no és gaire complicat. Tot i això, si no tenim gaire experiència **és aconsellable fer-ho amb algun entès al costat**. Un cop a Linux veurem que la manera de treballar és molt còmoda i entenedora.

El millor per decidir **quina distribució triem** és provar-ne unes quantes amb el CD autònom (*live CD*) que moltes ofereixen. És una *demo* que ens permet treballar com si tinguéssim Linux instal·lat, però sense tocar res del nostre disc. A www.distrowatch.com hi ha informació sobre totes. Les més populars actualment, i gratuïtes, són:

- **Debian** És una distribució en la qual els criteris comercials tenen molt poc pes, les decisions les pren la comunitat de col·laboradors. Prima moltíssim la qualitat, per això és de les més robustes (té molt poques fallades) i se n'han derivat moltes altres distribucions. Disponible en català.
- **Ubuntu** Molt senzilla d'instal·lar i usar per no experts, per exemple fa molt fàcil la migració des de Windows i l'ús d'arxius multimèdia en formats secrets. Fòrums molts abundants i actius. En català.
- **OpenSuse** També amigable i robusta. N'hi ha versió en castellà.
- **Linkat** És una distribució educativa que

PROGRAMES MÉS USATS EN PRIVATIU I EN LLIURE

Aquests programes lliures es poden fer servir sobre Windows, Mac i Linux. A www.alts.homelinux.net hi ha una llista d'equivalències molt més exhaustiva.

Utilitat	Programes privatis	Programes lliures	On són
Ofimàtica	Microsoft Office	OpenOffice	www.openoffice.org
Correu electrònic	Outlook	Thunderbird, Evolution	www.mozilla.com/thunderbird , www.gnome.org/projects/evolution
Navegador	Internet Explorer	Firefox	www.mozilla.com/firefox
Calendari i agenda	Outlook	Evolution, Sunbird	www.mozilla.org/projects/calendar/sunbird
Compressió d'arxius	Winzip, Winrar	7-zip	www.7-zip.org
Antivirus	McAfee, Panda	Clam antivirus	www.clamav.net
Compartir P2P		aMule, eMule	www.amule.org , www.emule-project.net
Telefonia	Skype	Gizmo, OpenWengo	www.gizmoproject.com , openwengo.com
Dibuix raster	Photoshop	the Gimp	www.gimp.org
Dibuix vectorial	Freehand, Illustrator	Inkscape	www.inkscape.org
Maquetació	Quark, InDesign	Scribus	www.scribus.net
Edició de webs	Dreamweaver	Nvu	www.nvu.com
Missatgeria	Messenger	aMsn, Gaim	www.amsn-project.net , www.pidgin.im mac no
Reproduir música i vídeo	Winamp, Windows Media Player	Xmms, Vlc, Mplayer	www.videolan.org/vlc , www.mplayerhq.hu
Editar i mesclar música	Cubase VST	Audacity, Ardour, Rosegarden	audacity.sourceforge.net , ardour.org , www.rosegardenmusic.com
Editar vídeo	Movie Maker	Kino	www.kinodv.org

ofereix el Departament d'Educació de la Generalitat. Facilita que els nens i nenes es familiaritzin amb el programari lliure a l'escola.

Un cop escollida, la podem baixar d'internet (quan, en gravar en un CD l'arxiu que baixem, se'ns demani si el volem convertir en imatge, hem de dir que sí) o comprar-la (són molt barates). Algunes distribucions permeten estalviar aquest

pas perquè es poden instal·lar directament des d'internet.

Des de Windows, els passos a seguir per fer la migració serien els següents (tinguem present que hi trigarem una bona estona):
"Abandonar" Windows S'aconsella mantenir-lo almenys durant un temps a l'ordinador. Amb un disc d'uns 20 Gb (capacitat molt usual, avui) en tenim prou perquè hi convisin tots dos sistemes. Haurem

de fer una **còpia de les dades** sobre algun disc extern; a més dels documents de les carpetes amb què treballem, cal no oblidar les adreces d'interès (*bookmarks*) del navegador i els arxius amb els correus electrònics i la llibreta d'adreces; són a les carpetes corresponents dintre de *Documents and Settings*/*<usuari>/Datos de programa*; per trobar-los haurem d'activar la visualització d'arxius ocults (a *Panel de control > Opcions de*

COMPENDI DE RAONS PER FER EL CANVI

	Programari lliure	Programari privatiu
Qui fa i millora els programes	Milers de bons programadors que comparteixen els avenços. Que aconseguixin coordinar-se i donar bons resultats sembla un miracle, però és una realitat	Empreses que s'amaguen els secrets i estan supeditades a criteris comercials
Control sobre la tecnologia	En mans de la comunitat d'experts	En mans d'unes poques empreses
Disponibilitat	La majoria de programes es poden baixar gratuïtament d'internet, sense haver-se de registrar i sense incórrer en cap il·legalitat. En general es poden fer servir amb ordinadors més antics que els privatis	Els programes s'han de comprar, en general són cars. Fer-ne còpies pirata és il·legal. Sovint els més nous ens obliguen a afegir potència a l'ordinador
Assistència tècnica	Listes de distribució i fòrums d'usuaris, abundants i actius; fent-los servir podem aprendre més sobre l'ordinador. Les empreses de serveis poden modificar els programes; a Catalunya n'hi ha un centenar (www.catpl.org , www.lafarga.cat > Directori)	Les empreses de serveis només poden arribar fins on els deixa el fabricant
Personalització dels programes	Ho pot fer qualsevol expert o empresa	Impossible
Actualització	Les darreres millores dels programes se'ns instal·len automàticament i molt sovint. Les noves versions són gratuïtes	S'instal·len millores menys sovint. Quan el fabricant deixa de donar suport a una versió hem de comprar la següent
Idioma dels programes	És molt senzill fer-ne versions en diferents llengües i alfabetes, molts voluntaris s'hi dediquen	Només els podem fer servir en les llengües que ens ofereix el fabricant
Compatibilitat	Podem treballar amb formats públics de documents. També amb els secrets, amb alguna limitació	Els programes només poden treballar amb els seus formats secrets
Seguretat	Els programes no poden contenir "codi maligne" perquè tothom en pot examinar el codi font (alguna vegada s'ha intentat i s'ha detectat en qüestió d'hores). Linux pot ser atacat per uns 40 virus	Hi pot haver (i hi ha hagut) <i>portes del darrere</i> : els programes fan accions en l'ordinador sense que l'usuari en tingui coneixement. Windows pot ser atacat per 60.000 virus
Cooperació	Podem contribuir a millorar els programes notificant errors, suggerint prestacions, escrivint documentació en el nostre idioma... Se'ns explica com fer-ho al web dels programes	No n'hi ha

carpeta). Ubuntu ja fa automàticament gairebé tota aquesta feina.

Un cop feta la còpia, **esborrem** les dades per tal de deixar el màxim d'espai possible per a Linux, i **anotem** algunes informacions que necessitem:

- Quant espai de disc tenim ocupat (seran uns 3 gigues).
- La mida de la memòria RAM de l'ordinador (la trobarem a *Panel de control > Sistema*).
- Les adreces dels servidors de correu (entrant i sortint).
- Configuració de la xarxa (protocol TCP/IP).

Arrencar l'ordinador amb el CD d'instal·lació posat (o fer la instal·lació des d'internet si la distribució ho permet); ens hem d'assegurar que el CD sigui la primera opció que té l'ordinador com a unitat d'arrencada (anant al *Setup* quan comencem a arrencar). A partir d'aquí es tracta d'anar responant les preguntes que se'ns faran (necessitarem la informació que hem anotat abans). Tot serà una mica més còmode si tenim l'ordinador connectat a internet.

Potser el més complicat que haurem de fer és definir les **particions** del disc. La primera ha de ser la de Windows, que ja existirà; li hem de reduir la mida, que sigui una mica més gran que l'espai que hem anotat que teníem ocupat. Ha de ser de tipus *ntfs*. I n'hauré de definir dues més: una d'intercanvi (de tipus *swap* i de mida igual al doble de la memòria RAM de l'ordinador) i una per a Linux, de tipus *ext3* i de mida, la que ens quedi fins al total del disc.

Configurar les coses que no s'hagin configurat en fer la instal·lació, com la impressora o el so. Aquí és on segurament ens serà més necessari un expert.

Carregar les dades des de la còpia que n'havíem fet (amb Ubuntu no caldrà)... i a estrenar ordinador lliure!

DIFFICULTATS QUE TROBAREM

Formats multimèdia Per fer servir els formats privatis haurem d'instal·lar programes addicionals. Totes les distribucions inclouen suport per als més comuns (mp3, wma, wmv...), per exemple en Ubuntu trobarem les instruccions a

help.ubuntu.com/community/RestrictFormats.

Manca de controladors Per a alguns dispositius (targes de xarxa, gràfiques, de so...) no hi haurà controladors que els puguin fer funcionar amb Linux fins un temps després que siguin al mercat, a no ser que el fabricant ja ofereixi controlador per a Linux. Però totes les distribucions modernes porten controladors per a tot el maquinari estàndard i ens expliquen què fer per usar els dispositius més rars. Per a portàtils hi ha molta informació a www.linux-laptop.net.

Una opció molt interessant en cas que hàgim de comprar un ordinador és triar-ne algun que ja porti Linux instal·lat. Hi ha empreses que en distribueixen arreu del món; a Catalunya hi ha GNUinos (www.gnuinos.com). Dell ha estat el primer gran fabricant que ha anunciat que vendrà ordinadors amb Linux ja instal·lat.

Hibernació Aquests problemes amb els controladors fan que hibernar l'ordinador (una opció excel·lent i còmoda de cara a estalviar energia) no sigui del tot fiable en alguns ordinadors. ■

Els bebès
moderns
fan servir
bolquers
moderns

No fan mal
al medi ambient
ni a la butxaca!

Productes naturals,
ecològics i pràctics
per a bebès i mamàs.

Cotó ecològic i
de comerç just
per a tota la família.

bebés ecológicos
Juan XXIII, 26
Huércal - Óvera
04600 Almería
Tel: 950 13 57 00
Fax: 950 61 65 13

Bebés limpios Planeta Limpio
POR EL BIEN DE TODOS

ecología política
CUADERNOS DE DEBATE INTERNACIONAL
www.ecologiapolitica.info

revista semestral
d'informació
i debat entorn
a qüestions
ambientals

suscripció anual: 22 €
secretariado@ecologiapolitica.info

Propera edició (nº33):
"Desplazats ambientales"

Icaria editorial